

OBSERVATIONES

CIRCA

PARTUM PRÆMATURUM OBSTETRICIA
MANU PARANDUM

QUAS

VENIA EXP. FACULT. MED.

PRÆSIDE

JOH. AGAP. TÖRNGREN,

M. D. Chir. & Art. Obst. Professore P. & O.

PRO GRADU MEDICO

PUBLICÆ CENSURÆ SUBMITTIT

AUCTOR

CAROLUS VON HAARTMAN,

Philos. Mag. & Medicinæ Licentiat.

In Auditorio Medico die XV Martii MDCCCXVII.

h. a. & p. m. c.

ABOÆ, TYPIS FRENCKELLIANIS.

OBSEKRYTORY

CHM

PERIUM PERIUM PERIUM

PERIUM PERIUM

PERIUM PERIUM

PERIUM

PERIUM PERIUM

PERIUM PERIUM

PERIUM

PERIUM

PERIUM

PERIUM PERIUM

PERIUM PERIUM

PERIUM PERIUM

PERIUM

PERIUM PERIUM

Uno nos nasci, sed mille mori modis, is quidem recte posuit, qui partum naturalem, tempore graviditatis absolute, viribus tantum maternis peractum observavit: partus enim naturalis, tum facilis, tum difficilis, quo foetus maturus laboribus naturæ ad partum spontaneis de pelvis cavitae ductus paritur, sæpissime contingit. Ut vero nihil in rerum natura sine exceptione sit, ita etiam partus re latius considerata diversissima est ratio: partim vires naturæ deficientes vel tumultuarie agentes legibus ipsius obedire non possunt, quo partus irregularis factus vel acceleratur vel retardatur: partim foetui exituro impedimenta varia a situ ejus abnormi vel stru-ctura organorum vitiosa derivanda obveniunt; quo partus naturam ducem sequi nequit. Quamobrem etiam antiquitas, ratione periodorum graviditatis & vitalitatis foetus, partum maturum, qui posteriori dimidio decimi mensis lunaris post factam conceptionem incidit, ab immaturo, quo embryo ante finem septimi mensis excidit, a præmaturo, quo enixus foetus vitalis inter finem septimi & dimidium decimi mensis contingit, & a serotino ultra terminum naturæ legitimum, diem 280 dilato, apte jam distinxerat. Ante alios partus maturus, quem
A semper

semper optamus, commodis suis satis superque eminet; deinceps partus præmaturus utilitate sua sæpe conspicuus attentionem obstetricantium in se merito vertit; & fini in quem intendendo aptum magis sistit argumentum, quam viribus est æquum. Quantulumcunque autem fuerit meum meritum de partu præmaturo, qui artis ope paratur, illustrando, operam tamen meam in hac re datam benigne dijudicetis Lecturi!

Quæ prærogativas partus maturi ab ultima memoria cognoverant, partum præmaturum haud omni utilitate carere iidem intellexerant obstetricantes: pervolvendo enim libros vetustatis rem obstetriciam attingentes facile intelligitur, methodos eidem varios partum præmaturum, quem minatur natura, vel accelerandi, vel etiam remediorum ope ad malum imminens avertendum parandi, innotuisse *a)*. Quisnam vero medentium partum præmaturum ob metum periculi vel foetui vel gravidæ imminenti ante legitimum graviditatis terminum absolutum obstetricia manu parare primo proposuerit vel ipse paraverit, certo id statuere non possumus. Putamus tamen inventorem primum non esse quærendum inter obstetricantes canæ vetustatis, qui tentamen quodcunque gravidam nondum maturo partu ad foetus enixum compellere, quemadmodum piaculare facinus interdixerant, & monuerant, sedulo esse observandum, ut legitimum partus tempus adlit, nec quicquam tentandum antequam foetus ad extrema vaginæ matricis, vis expultricis conatu insurgente, sit.

a) Schwangerer Frauen Rosengarten zu nutz und wohlfahrt aller frauen, kindern, &c. gesellet durch Doct. GUALTH. RUFFIUM, Datum in Franckfurter Herbstimels 1568. pag. 83, 183.

te, sit conversus *b*). Cum C. LEAKE *c*), qui honorem primæ inventionis Chirurgo Gallico GUILLEMEAU tribuit, illum potius in numero discipulorum & sectatorum PARÆI (nisi id illi ipsi, qui in partu difficili irregulari pedes fœtus quærendo & versionem ejus instituendo opem ferre primo docuerat, adjudicari debet) fuisse probamus: studiorum præceptoris æmuli obstetricandi artem a primo quasi latu colere & operam suam in ea feliciore cum successu ponere cœperant; scientiarum auxilium his temporibus progerminantium participes artem obstetriciam prospere promovere potuerant, & jam ante ducentos annos ad hæmorrhagias gravidarum ex utero provenientes sistendas utilitatem partus manu obstetricia accelerandi & parandi, quam laude justa majore commendare haud dubitarant, accusantes vehementer collegas de ignorantia, aut malitia, aut politica quadam agendi ratione, qui mulieribus gravidis in casu necessitatis obstetricante manu adjuvare & partum præmaturum parare neglexerant *d*). Circa idem fere tempus, vel paulo serius, partum præmaturum manu promovendum ad convulsiones sedandas, quas partu absoluto & utero evacuato sanatas non semel docuit experientia, aptum judicant *e*). Experientia postea in dies creicens manifestarat, partum præmatu.

b) JOHANNIS VESLINGI Epistolæ Medicæ ex schedis posthumis selectæ & editæ a THOM. BARTHOLINO Hafniæ 1664. pag. 168.

c) JOHN LEAKE a lecture introductory to the Theory and Practice of Midwifery. London 1773. pag. 43.

d) FRANCISCI MAURICEAU de Mulierum prægnantium parturientium, & puerperarum morbis. Paris. 1681. pag. 106.

e) Den Svenska välöfvade Jordgumman af JOH. VON HOORN. Stockholm 1697. pag. 93. 94.

matuum vel spontanea discrepantia virium vitalium vel casu fortuito parturientibus exitatum, quarum angusta vel male conformata fuerit pelvis, maturo faciliorem & matri non solum sed etiam fœtui feliciorem nonnunquam fuisse: *f*). Unde deinceps consilium, quod non semel dederunt medentes, partum præmatuum artificialem gravidis ciendi, quibus angusta vel irregularis pelvis cavitati exitui licet fœtus præmaturi vitalis sufficiens partum fœtus maturi vivi haud concedit, captum fuerat,

Perlustrando Historias partuum præmatuorum manu obstetricia effectorum intelligitur, eos sub variæ indolis conditionibus ob duas potissimum rationes excitatos fuisse, quorum alii ob periculum vel gravidam vel fœtum urgens festinanter parati, alii ob periculum absens, prævisum, termino graviditatis legitimo imminens pertimescendum, convenienter peracti fuerant. De utilitate & necessitate partus præmaturi prioris generis, structuram pelvis vitiosam proprie non respicientis, ad accidentias periculosas, quæ imminet, avertendas laudati, qui conditiones graviditatis morbosas partus præmaturi accelerationem vel subitanam peractionem necessario postulantes cognitas sibi habet, nullus dubitat: quo autem antea ad conditiones graviditatis vel parturitionis morbosas variæ indolis, ad hæmorrhagias uteri præcipue & convulsiones gravidarum sanandas, abusi aliquando sunt obstetricantes, (MAURICEAU *g*), ejusque scitatores, (von HOORN *h*), GIFFEARD *i*) &c.) non nisi ad

f) JOHANNIS GEORGI ROEDERER Elementa Artis obstetriciæ. Gottinge 1759. pag. 101 &c.

g) l. c.

h) l. c. & sequ.

i) Cases in Midwifery. London 1734.

ad certas & definitas indicationes, ubi mulieribus ægrotantibus alio modo opem ferre nequimus, utendum: utendum autem jam est hocce auxilii genere, oblata vel quavis occasione idonea, non solum ad varios morbos gravidæ sanandos, sed etiam ad mala fœtum urgentia varia præcavenda. Ratione morborum gravidæ accidentium eo toties utendum putamus, quoties id certe & finite indicant Syncopæ frequentes, Asphyxiæ præsentēs, Apoplexiæ imminentes, Convulsiones discriminis plenæ, Prolapsus uteri, Rupturæ & læsiones ejusdem graviores, Vomitus cruentus & Hæmorrhagiæ graviores variæ indolis periculosæ non nisi partu absoluto sistendæ, atque criteria putredinis fœtus certa periculi plena. Ratione status ægrotantis fœtus eo uti sudent Hæmorrhagiæ & Convulsiones ejus graviores k). Huc etiam ex nostra sententia vitia quævis funiculi umbilicalis, quatenus vel gravidæ vel fœtui periculosa citam artis opem sibi postulant, ferenda sunt. De qua re facile conveniunt omnes,

De utilitate autem partus præmaturi posterioris generis, artificialis, structuram pelvis vitiosam proprie respicientis, qui proponitur, ad periculum a mala pelvis conformatione idoneo graviditatis tempore prævisum, & termino graviditatis legitimo absoluto vel gravidæ vel fœtui imminens, avertendum, adhuc ambigitur l): ut de jure obstetricantis parturitionem præmatu-

k) Lehrbuch der Theoretisch Praktischen Entbindungskunde von ELIAS von SIEBOLD. Leipzig 1804. II. Band. pag. 208.

l) Partum quoque artificialem præmatuum, pelvis capacitate bona, ad periculum mortis præsumtum fœtui vitali præcavendum, in quod priores fœtus a causa incognita prope terminum maturitatis legitimum incurrerant, proposuit C. DENMAN, consilium autem hocce a t-

enaturam eiendi, nullo periculo urgente, quæstio fuit, utrum licita an illicita sit res. Utilitas inventi & convenientia in quæstionem a Medicis Londinensium Londini anno 1756 de ea re consultantibus, quantum scimus, vocata primum fuerant, qui utilitatem consilii prævidentes & rectitudinem ejus legitimam inde redundantem agnoscentes partum præmaturum in casu proposito artis ope excitare iusserant, illumque optimo cum eventu peractum dein observarunt. Exitu tentaminis primi felicissimo edoctus, C. KELLY postea non semel eam optimo cum successu instituit, commemorans inter alias Historiam gravidæ, cui partum præmaturum ter excitaverat, & eo exlequi valuerat, ut fœtus duo septimestres vitales in lucem editi fuerint *m*). Postea vero exitum encheireseos, in auxilium ab aliis vocatæ, quæ dubia & anceps habita & hinc a multis neglecta fuit, improspere nonnunquam fuisse suspicamur. De convenientia consilii cum lege, pietate & prudentia Medici serius præter alios percontatus est C. COOPER *n*) qui, commemorata Historia Operationis cæsareæ apte & sub conditionibus prognosticæ lætam facientibus institutæ, sed exitus fatalis, dubius quærit; an abortus artis ope excitatus operationi cæsareæ eo in casu sit anteposendus, ubi certe intelligitur, nullum aliud refugium post aliquot menses implorandum, instante tem-
pore

tentione habere dignum vel commendare eo magis dubitamus, quominus certa sunt criteria mortis fœtus pertimescendæ, quæ a dispositione gravidæ incognita, effectu tantum dignoscenda, sibi sumere potest obstetricans. (Introduction to the Practice of Midwifery by TH. DENMAN. Second Edition; London 1801. Vol. II, pag. 180).

m) l. c.

n) A. G. RICHTERS *Chirurgische Bibliothek*, Götting, u. Gotha 17 I. B. III. St. p. 38.

pore partus legitimo, superesse; & nuperis adhuc temporibus sententiæ medicorum de harum operationum prærogativis, deque commodis & incommodis parturitionis præmaturæ hoc sepo propositæ, in diversas & quidem duas potissimum abeunt partes aliis nempe (BAUDELOQUE *c*), SIEB ID *p*) &c.) partum præmaturum artificialem contra vitia angustæ capacitatis pelvis, propositum, perniciosum & foetui gravidæque valde periculolum judicantibus; aliis autem (CENMAN *q*), BARLOW *r*) &c.), eundem certis sub conditionibus ut & gravidæ & foetui salutiferum commendantibus.

Inconvenientiam inventi propositi cum lege, pietate, & prudentia medentis prolixè non est inquirendum: opinionibus enim & argumentis præcipuis, quæ rem in quæstionem vocatam vel svadent vel dissvadent, compensatis & dijudicatis facile intelligitur in quantum in quocunque casu & individuo ea vel ut utilis, sit tentanda vel ut noxia omittenda, pariterque vel licita vel illicita censenda: qua ergo de re haud secus ac de studiis & conaminibus medentium aliis, quæ in salutem hominum curandam & mala eorum præcavenda intenduntur & sedulo adhibentur, vel separatim vel ad rationes præsentis & accidentis relative judicemus.

Præ-

c) L'Art des Accouchements, à Paris 1807. T. II, pag. 288.

p) l. c. pag. 212.

q) l. c.

r) On the advantages & disadvantages of inducing præmature labour, with a view of superseding Embryulcia, the Section of the Symphysis pubis & the Cæsar. Op. of J. BARLOW Blackburn 1800 in the Medical and Physical Journal, Vol. V. 1801. pag. 40. seqq.

Præ ceteris causis utilitatem inventi manifestantibus hæc quæ sequuntur, usum ejus medicum svadere videntur potissimum; 1:o Natura ipsa, quam ducem sequi debemus, utilitatem partus præmaturi artificialis sufficienter ostendit: obstetricantium peritissimorum fida experientia novimus, partum præmaturum gravidarum, quibus conformatio pelvis vitiosa est, vel vi naturæ vel casu fortuito excitatum, maturo prosperiorem & parturienti & foetui non semel contigisse; quibusque non contigit vel nullo modo contingere potuit foetum vivum partu maturo pluries laboriose peracto edere, eæ foetus interdum vitales, accidente partu præmaturo, ex votis prospere pepererunt s). Unde colligitur, conformationem pelvis irregularem transitum foetui maturo præcludentem, præmaturi foetus volumini certis sub conditionibus sufficere. 2:do Corpusculum foetus præmaturi maturo minus; ossa cranii nondum conlummata, futurarum loco membranis laxius juncta, flexiliora sunt; singulæ diametri capitis foetus maturi (puta diametrum transversam & longitudinalem) easdem diametros foetus octimestris latitudine pollicis saltem unius superant; eadem proportionem latitudines scapulares & distantia trochantericæ foetus octimestris breviores sunt; & capacitas pelvis normalis peripheriam capitis foetus octimestris, compressione quam sub partu facile patitur nonnihil diminuendam, latitudine tripollicari ad minimum excedit t). His positis facile intelligitur foetum præmaturum maturo melius angustam pelvis cavitatem transire posse, ubi quippe dimensiones pelvis & foetus præmaturi sibi similes sunt & in hunc scopum accommodatæ. 3:tio Foetus septi-

s) J. G. ROEDERER Elementa &c. I. c.

t) E. VON SIEBOLD I. c. I. B. p. 128 &c.

septimestris in lucem editus auram ferre potest, vivusque superesse, quo propior maturitatis termino, eo melius viget; nec bonus HIPPOCRATES ejusque sectatores jus vitæ foetui octimestri denegantes sunt audiendi *u)*; experientia enim casuum quamplurimorum probatur, foetus septimestres & octimestres vivos partu artificiali editos viguisse, & cura apta adolevisse *v)*. Respectu itaque vitalitatis foetus concluditur, partum artificialem saltem ab initio octavi mensis lunaris sub spe boni exitus institui posse. 4° Ratione functionum læsarum, quas organa gravidarum, partum præmaturum peragendo, ostendere vel post partum manifestare vulgo solent, diligenter considerata, has, parturiente de cetero sana, periculosas nullo modo reperimus: exitus præmaturæ parturitionis vi naturæ peractæ, bonus, nec nisi causis aliis vel præsentibus vel accidentibus, quibus mulier afficitur, exitialis est pertimescendus: præmaturi partus artis ope apte peracti eadem est ratio: incommoda majoris momenti propriè nulla ab observatoribus ei imputantur; quæque sub hoc aliquando occurrere possunt, sub iisdem conditionibus, tempore graviditatis legitimo absoluto jure expectantur & vulgo observantur: effectus igitur encheireseos necessariæ ad partum præmaturum artificialem peragendum, gravidæ noxii teste experientia non sunt æstimandi *x)*. Ea etiam de causa, rem propositam utpote idoneam & tutam sine ulla dubitatione adhibendam esse, merito concluditur; & quo longius argumentorum cam svadentium continuatur investigatio, eo major ejus eminet utilitas.

B

Con-

u) J. G. ROEBERER l. c. p. 100.

v) TH. DENMAN l. c. pag. 178.

x) TH. DENMAN l. c. pag. 176.

Consilio autem, quod de partu artificiali ob angustam pelvis capacitatem instituendo datur, & utile esse probatur, haud pauca obijciuntur argumenta, attentione digna, quæ ex ipsa re & Clarissim. Virorum experientia desumpta esse videantur; ut sunt: 1.º Angustæ pelvis eam sæpe esse rationem ut præmaturi fœtus enixus non nili cum magnis difficultatibus fiat, vel conaminibus omnium irritis factis, plane non concedatur: inde partum fieri difficilem, laboriosum & infructuosum, encheireli alia accipite sæpissime absolvendum, quæ instante termino maturitatis fœtus legitimo æque bene institui possit: neque rationem pravitatis pelvis relativam ad periodos maturitatis fœtus, examine sub graviditate instituto, accurate adeo explorari & dijudicari posse ut diagnosi ejus certa inde habeatur. Quamobrem concilium hac in re datum fini in quem intenditur iusto graviditatis tempore apte accommodari vix posse videtur. 2.º Factæ conceptionis signa quæ ab auctoribus afferuntur, esse dubia, variis morbis communia, eam necessario non insequentia; inde itaque nihil certi de vitalitate & maturitate fœtus concludendum; quo maturior sit fœtus, præmaturus, eo majorem quidem vitalitatem censendam, sed eo quoque laboriosorem partum expectandum: prætereaque rationem vitalitatis & maturitatis fœtus ob varias causas vel cognitās vel occultas, quæ non semper prævideri & rite æstimari possint y), diversam nec sibi similem in omnibus periodis graviditatis semper esse habendam: unde non nisi conjectura de vera ratione vitalitatis fœtus præmaturi & tempore parturitionis sub graviditate instituendæ idoneo, ferri posse judicium. Hoc etiam respectu parturitionis instituendæ dubi-

y) Handbuch zur Erkenntniß und heilung der Frauenzimmer Krankheiten, von E. von SIEBOLD, Frankfurt am Main 1815, II. B. p. 252.

dubiam esse diagnofin: 5:to Partus præmaturi artificialis & naturalis diverfiffimam esse rationem in hoc dilatationem cervicis & diductionem orificii uteri fponde fua mature incipientem lente per aliquot feptimanas ante enixum foetus procedere quo uterus ad præmaturam & fpontaneam parturitionem aptior redditur, & dolores partus, enixumque foetus, nulla alia caufa valetudinem parturientis turbante tanto æquius fieri; decurfum etiam parturitionis præmature vi naturæ inffitutæ & peractæ eundem effe ac in partu maturo, fuccesivam dolorum progresfionem, continuationem, augmentum, & effectus eadem ratione in utraque partus fpecie occurrere: feptimo autem vel octavo graviditatis mense, quo pravitas pelvis partum præmature parandum, natura invita, vel nihil moliente, fva deat, organorum genitalium aliam effe rationem: collum uteri craffum, tenax, & fub conditionibus ad eundi difficillimis magis claufum, quo diductiones partium genitalium obftetricia manu parandæ non nifi vi illata contingant, & labores ad partum, quippe non nifi irritamentis mechanicis fortioribus excitari & fufineri poffunt, valde debiles & irregulares fiant; unde parturitio artis ope excitata dolorofa fiat & laboriofa, & per fpatium temporis jufto longius periculofe protrahatur; trififfimæque habeatur prognofis. 4:to Labores ad partum fortiores velamentorum disruptione excitatos mortem foetui qui nempe aquis elapfis graviter premitur, & in partu tardo laboriofo male vexatur, inferre poffe; quo etiam refpectu partus præmaturus confilio inffitutus infructuofus evadere poffit, &c. 2).

Quæ autem jam allata & his fimilia producantur argumenta, ad confilium de partu artificiali ob periculum abfens quidem fed præfumptum inffituyendo extenuandum vel improbandum

bandum, firma minime sunt habenda. Non quidem plane est negandum, rationem pelvis abnormis interdum eam esse, ut in partu artis ope instituto multa inde existant mala, quibus difficilis & infructuosa fit artificialis parturitio: quod si ita fiat potiores fatalis exitus causæ quærendæ sunt vel in illa vitiosæ pelvis conditione, quæ partum artificialem moliri dissuadet, vel in ipso tractationis methodo fini in quem intenditur minime accommodata, vel etiam in aliis conditionibus & partui præmature & mature communibus, quibus parturitio in utroque casu, actu ejus turbato, ardua fit & infructuosa. De ea tantummodo pelvis pravitate relativa ad caput fœtus præmaturi vitalis, qua corpusculum ejus, non nisi cum summo vitæ periculo pelvim transvehi potest, adversariorum valet objectatio: quo enim in casu nulla spes vitam fœtus præmaturi conservandi superest, encheiresis proposita haud est commendanda; cum dimensiones pelvis dimensionibus fœtus præmaturi præsumtis inferiores sunt, periculum partus vel valde dubium vel noxium est pertimescendum, quod vero idem, quoties pares rationes servant, tutum & salutiferum est censendum: cum e. c. examine pelvis instituto, cognitum est, diametrum ejus conjugatam, a norma aberrantem longitudini trium pollicum transversorum æqualem esse, illam transitui fœtus octimestris, cui diameter transversa capitis raro vel nunquam longitudinem 3. pollicum transversorum attingit, sufficere sine dubitatione concluditur; cum diameter conjugata longitudinem pollicum duorum c. dimidio æquat, transitum quoque fœtui septimestri vitali, volumine ejus sub partum compresso & meatui accommodato, concedit, cum autem eadem diameter brevior obvenit, nulla est spes exitus boni, quo vita fœtui parcat. Ea etiam sæpissime pelvis deformis observata est ratio, qua transitus, qui fœtui mature vivo denegatus fuit, minori postea alterius fœtus volumini conceditur, ut est; cum fœtus præma-
turus,

turus, maturo antea in secundo vel tertio cuneationis gradu arcte compresso non nisi mortuo vel artis ope vel contentione naturæ summa edito, vivus paritur: & gradationes ejusmodi cuneationis, e pravitae pelvis derivandæ, plures usque ad gradum proportioni dimensionum justæ proximum, qui est gradus cuneationis fœtus maturi primus, forcipis ope feliciter tollendus, teste experientia haud raro occurrunt. Partum quoque præmaturo artificialem vitiosa inclinatione osium pelvis difficillime dignoscenda, difficilem aliquando & laboriosum reddi posse nullus dubitat, qui effectus abnormis inclinationis pelvis, in qua ceterum capacitas proprie non peccat, parturientem non semel urgentes attente observavit: incommoda autem inde derivanda, sicut puta uteri & fœtus irregularem, labores ad partum tardos, transitum fœtus difficiliorem &c., graviora sunt expectanda in partu maturo, quem præmaturo longe difficiliorem obmutatam conditionem capitis fœtus maturi, sub partu jam longe minus ægriusque comprimendi, reddunt; minorisque momenti eo magis in partu præmaturo sunt habenda, quo facilius sub hoc ossa capitis fœtus flexiliora angustiae pelvis accommodari possunt; quoque melius effectus pravæ inclinationis antevertere in potestate obstetricantis est, qui ad omnem eventum paratus, his in utraque partus specie eodem modo prospicere potest. Causarum tarditatis & molestiarum magnam partem, quæ sub partu præmaturo artificiali occurrunt vel illum insequuntur, in methodo partum instituendi minime apta, quam obstetricantium plurimi secuti sunt, esse quærendam merito ponitur: partum enim tardum sæpe & laboriosum exitus insausi sibi ipsis parant, qui diductione partium genitalium violenta & cita dilaceratione velamentorum fœtus labores ad partum justo citius excitant, quo tertius parturitionis gradus, duobus prioribus omisus, cito nimis inducitur, effectus edens periculosissimos, haud lecus
ac in

ac in partu maturo aquis cito nimis elapsis fit; incommoda autem omnia inde derivanda methodo uitatæ in dies emendandæ, magis quam rei propositæ, sunt imputanda. Præterea accidentiæ omnes utrique partus speciei communes, quæ decursum partus artificialis valde quidem turbare & prognosin ejus tristissimam efficere possunt, graviores in una quam in altera ejus specie proprie non sunt æstimandæ: quæ enim in partu artificiali a situ fœtus, funiculi umbilicalis & placentæ abnormi, vel etiam a causa quacunque dinamica accidunt malæque bene etiam in hoc ac in partu maturo observare & curare potest obstetricans, qui partum artificialem, actum naturæ per omnes ejus periodos, quo in partu naturali peragendo utitur, imitando, convenienter instituit, & decursum ejus ad regulas artis attente, ut decet, observat & curat. Rationes itaque pelvis abnormis varias variæ indolis esse, quarum aliæ partum præmaturum artificialem institui svadent, aliæ illum dissuadeant, jure quodam concluditur. Neque de certa habenda harum rationum diagnosi plane desperetur: dimensiones enim pelvis, relativæ ad diversas dimensiones fœtus vitalis, quæ sub periodis graviditatis diversis locum habere creduntur, examine post partum absolutum & pelvimetrorum & digitorum ope instituto, accurate adeo erui possunt ut error in linearum numero, cum eveniat, ex duabus tantum lineis pro qualibet pelvis diametro constet, quosque non nisi culpa æstimatoris superare potest; & si in æstimatione dimensionum pelvis ille commissus sit error, nihil impedit, dimensionibus pelvis & fœtus sibi æqualibus præsumtis, quominus partus præmaturus septimestris vel octimestris convenienter absolvatur; experientia enim habetur, dimensiones fœtus præmaturi dimensionibus pelvis longe majores viribus maternis sub partu in rationes idoneas redigi posse, ita ut laborum vi ratio dimensionum fœtus eadem proportionem, qua dimensiones pelvis calculi errore mino-

minores præsumuntur, diminuatur, & hæcce diminutio diæmetrorum capitis fœtus ad 6 vel 8 lineas in partu mature viribus naturæ nonnunquam reducta est, quàmobrem maxima cum probabilitate concluditur, naturam etiam lapsui, qui in capacitate pelvis emetienda non nisi duabus lineis aberret, tuto mederi posse; unde rationes capacitatem pelvis explorandi hæcenus cognitæ huic scopo satis sufficere putamus. *Æliminatio* autem ætatis & vitalitatis fœtus in qualibet periodo graviditatis, ardua sane eo magis censenda est res, quo minus certæ sunt signa factæ conceptionis, quò magis dubia sunt phænomena, quæ inceptam vitalitatem indicant; haud plane tamen est desperandum de diagnosi vitalitatis fœtus certa ex signis ejus vel dubiis petenda: quæ enim de facta conceptione & initio graviditatis hunc in finem separatim proferuntur signa, minoris quidem momenti sunt; omnia autem hujus generis criteria probabilia, quæ sub dimidio graviditatis priorè enarrata vel visa fuerunt, simul sumta & phænomenis certioribus, quæ graviditatis 6. 7. vel 8. mense a motu embryonis primo a mutationibus totius uteri colli & orificii ejusdem successively factis petuntur, confirmata de fœtus vitalitate, & justo graviditatis tempore partui artificiali accommodato, certum faciunt medicum, qui huic scopo sufficientis calculi rationes inde deducere intelligit. Diagnosin itaque & prognosin partus præmaturi artificialis, ratione fœtus, omni qua fieri potest certitudine sæpissime formari posse, vero simillimum videtur. Quod attinet ad argumentum adversariorum de ratione organorum genitalium, orificii & colli uteri, inepta, quæ, natura nihil moliente, ad partum artificialem parandum minime accommodata creditur, ut partus, qui non nisi ægre instituitur, infructuosus existat, id tantum de primiparis, quibus consilium de partu artificiali instituendo propositum raro vel nunquam æquum & utile est censendum, valeat; octavo autem graviditatis

fatis mense partes mulierum, quæ antea pepererunt genitales extenuatæ adeo sæpissime sunt, & ad partum dispositæ, ut iusto parturitionis præmaturæ tempore facili negotio, & qua proportionem res egit, diducantur: & si nimia rigiditate, spastica contractione vel quacunque alia conditione abnormi seu mechanica seu dinamica parturientium laborat aliqua, hasce ægritudines tempore partus artificialis instituendi occurrentes eadem cura, qua in simili casu sub partu maturo utimur, attemperari & sanari posse censemus; existimantes diductionem cervicis & orificii uteri caute & convenienter ad regulas artis institutam, quæ medicaminum injectorum, digitorum vel instrumentorum dilatantium ope, vel etiam cultro incisório in partu maturo adjuvatur, sufficienter semper & tuto peragi posse; quare & mala parturitionis artificialis varia a causa dinamica accidentaliter occurrentia quæ utrique partus speciei communia sunt, eodem modo & exitu sub utroque partu curari & sanari posse putamus. Quæ vero accidentaliter occurrunt incommoda ad rem non pertinent, nec contra usum ejus medicum convenienter adaptatum indicant. Neque de vita fœtus artificiali partu editi a vexatione laborum ad partum multum est metuendum, ut tamen esse objicitur: spes enim partum tardum laboriosumque evitandi, & fœtum ab injuriis uteri aquarum ope sufficienter conservandi in partu artificiali magna est, & eadem ac in partu naturali, ubi illum instituendo velamenta integra ad justum partus tempus relinquuntur, quo ut in hoc fit doctorum vi, vel obstetricia manu convenienter rumpuntur.

Posterioribus itaque argumentis de partu præmaturo artificiali commemoratis, aliisque, quæ de ea re excogitari possunt, consideratis, de utilitate & necessitate ejusdem nulli dubitamus: administratio prima, qua inducitur partus, facilis est, & peractio fatis tuta; prægnosis puerperii, semper bona, ubi il-

lam

iam causæ aliæ præsentēs vel accidentēs tristēm non faciunt; periculum vitæ fœtus præmaturus in lucem editus sæpissime elabitur, quod maturo certe imminet, & incommoda puerperii omnia, quibus non plane vacat parturiens, majoris momenti nullo modo sunt æstimanda, quam quæ in partu maturo vulgò occurrunt. De signis autem in hac causa reſtitutionem operationis definite ſemper indicantibus ſollicitius eſſe cogitandum putamus, exiſtimantes diagnoſin non tantum a relativa diametrorum pelvis calculatione ad diſenſiones præmaturi fœtus facta, eſſe petendam, ſed etiam a pravis oſſium pelvis inclinationibus, a valetudine gravidæ & a circumſtantiis ceteris omnibus vel apud gravidam in priori puerperio præſentibus, vel illam & fœtum ſub graviditate ſimul reſpicientibus, quæ quidem ſingulæ sæpe nihil certi indicant, ſed una conſideratæ viam monſtrant, quam in quocunque caſu & individuo ingredi debet obſtetricans, qui oblata occasione conditiones varias ad iudicium ſuum experientia inſtructum aptius æſtimare quam ad obſtetricias præſcriptiones determinare poteſt; circumſtantias præterea omnes diagnoſin parturitionis præmaturæ attingentes in antecellum penitus enumerare & ſufficienter determinare non poſſumus. Quamobrem, omiſſis ſpecialioribus circumſtantiis, quæ in ſingulis individualis occurrunt & in caſu quocunque præſente accuratius determinantur, conditiones varias diagnoſin partus præmaturi artificialis & limites utilitatis vel neceſſitatis ejuſdem ſpectantes ſummatim tantum ponimus, cenſentes encheireſin hancce reſpectu pravitatis pelvis indicatam eſſe, ubi poſt prius puerperium cognitum eſt, diminutionem capacitatis pelvis eſſe inter $\frac{2}{9}$ & $\frac{5}{9}$ capacitatis normalis, intra quos fines cuneationes fœtus ſecundi & tertii gradus, quæ non niſi Embryulcia, vel violenta forcipis ope, vel etiam aliquando, viribus maternis in ſummum intentis, partu valde laborioſo & infructuoſo ſolvuntur, vulgò contingunt;

quo extremitates ejus inter limites operationis cæsareæ & forcipis obstetriciæ in primo cuneationis gradu, quarum ope fœtus etiam vivus educitur, determinantur, ita ut ad mortem ob angustiam vel pravam conformationem pelvis maturo fœtui imminentem avertendum artificialis instituatur partus, qui loco embryulciæ vel forcipis lætalis, quibus serius instante partu maturo utinur, substituatur; quodque spe exitus boni eo majori sit, quo propiores proportioni justæ sunt abnormis pelvis dimensiones; & versa vice: quo minores vel breviores, & a scala pelvis normali remotiores, eo magis dubia est prognostis: quæ itaque in priori partu maturo embryulciam vel operationem forcipis letalem prævæ pelvis rationes postulaverant, partum postea artificialem jussu insequentis graviditatis tempore instituendum indicant: quique limites harum operationum determinatos in omni casu accurate haud semper conservandos, sed ad judicium medentis ob rationes varias occurrentes aliquantulum mutandos esse concedimus, capacitatem pelvis determinata ejus diminutione $\frac{2}{9}$ majorem transitui fœtus maturi sufficere, ea autem $\frac{5}{9}$ minorem fœtui præmaturo vitali viam præcludere jure ponimus, ut normam in judicio de ea re ferendo habeamus idoneam, ad quam in singulis casibus accommodetur dijudicatio, & cura in utilitatem quæ haberi possit conferenda. Respectu ætatis & vitalitatis fœtus, tempus parturitionis artificialis idoneum inter finem septimi & dimidium noni mensis lunaris ad conditiones pelvis abnormis diversas relative eligendum esse putamus, de quo ad causas omnes sub graviditate occurrentes caute judicet medicus, qui errorem calculi noxium evitare curat & tempus parturitionis instituendæ rationi pravitatis pelvis maxime idoneum sumere studet, fœtumque præmaturo partu editum eo melius vigere persvasum sibi habet, quo propius legitimo maturitatis termino partum instituere prævæ pelvis concedit ratio.

Utili-

Utilitate rei medica, & limitibus ejus concessis, & quodammodo determinatis, hæc erunt de methodo partum præmaturum artificialem parandi optima merito notanda: methodum hæcenus usitatam, qua ad labores partus exitandos velamenta foetus mox dirumpere commendant auctores, minime aptam sed noxiam sæpe censemus: velamentis enim ruptis & aquis elapsis, necessitas foetum ad pedes obstetricia manu vertendi & educendi, quod eo in casu ægre perficitur, sæpius incurrit, ob funiculum umbilicalem prolapsum, debiles partus labores qui etiam in partu præmaturo vi justo minore agere creduntur &c.; opportunitas versionem & educationem foetus ob situm ejus abnormem sub partu instituendi maxime idonea, aquis elapsis, perditur; & cetera omnia incommoda rupturam membranarum & defluxionem aquarum intempestivam in partu maturo insequentia, quæ hunc laboriosum & periculosum sæpe reddunt affertur, quo actus parturitionis turbatur & difficilis infructuosusque haud raro efficitur. Fini autem in quem intenditur longe aptiorem aliam censemus methodum, quam mecum per Angliam peregrinante benigne communicavit JAMES HAMILTON Artis Obstetriciæ Professor Cel. ad Academiam Edinburgensem, quaque ipse in hunc scopum optimo cum eventu usus est: tempore scilicet graviditatis justo, quod ad partum præmaturum artificialem instituendum decimo die septimi mensis solaris maxime idoneum credidit, labores ad partum, velamentorum foetus cohærentiam cum collo uteri tollendo, excitavit; quem in finem separatio eorum ubique a superficie colli uteri ad latitudinem pollicarem circa orificium ejus, digiti indicis in orificium introducti ope facta, suffecit aa), quæ
vero

aa) Quo in casu os tinæ sub conditionibus adeundi difficillimis se præbet, ut octavo graviditatis mense sæpe sit, digitum indicem,

vero caute adeo peracta fuit, ut velamenta integra ad tempus parturitionis legitimum, quo convenienter rumpuntur, manserint. Quo facto labia orificii uteri & pars colli ita præparata proprio nisu contracta fuerunt, hiatus harum partium magis magisque ampliatus, amplificatio incepta, ope velamentorum, quæ aquis plena partum promovent, magis magisque aucta, & partus deinceps præmaturus, quem ita convenienter intulit, vi naturæ eodem modo ac in partu naturali sponte incipiente peractus fuit, & feliciter absolutus. Velamentorum separationem, quam paucae cruoris guttulæ insequutæ sunt, sine ullis molestiis, gravida operationis sæpe inscia, peregit, diductionem postea orificii & attenuationem segmenti inferioris uteri sensim adeo sensimque & leniter paravit natura, ut dolores ad partum & enixus fœtus lente non nisi diebus insequentibus post factam separationem velamentorum a superficie uteri contigerint. Sub partu ita instituto situm fœtus accurate explorare ei licuit, qui etiam fœtum versione ad pedes, quam abnormis ejus situs indicabat, iusto parturitionis tempore & facili negotio educere potuit, ut in partu naturali velamentis liquore amnii plenis sit; & respectu phenomenorum puerperii, quæ sub & post partum observavit, differentia plane nulla inter phænomena partus naturalis & artificialis hac methodo parati visa fuit. Methodo hacce omni qua decet attentione considerata, & cum ea qua vulgo utimur comparata, illam, quæ potioribus prærogativis eminet, & incommodis minime stipatur, de meliore nota commendatam facile volumus, referentes inter

qui tunc orificium uteri non nisi ægre attingat, solutioni fibrarum uterinarum insufficientem nonnunquam esse remur, censentes eo in casu obstericia manu caute inducta potius quam instrumento dilatante, quod hunc in finem proposuit C. LAUVERJAT, utendum esse.

inter novæ methodi commoda, quod partus artificialis eadem ratione, qua ad partum naturalem & præmatuum & maturum utitur natura, excitatur; in partu artificiali uterinæ fibræ ad methodum novam digiti ope solutæ eodem modo lento a velamentis liberantur, quo instante partu naturali proprio naturæ nisu solvuntur; in utroque casu ad eandem naturæ legem & eodem modo contrahuntur, & contractiones earum eodem cum effectu fiunt eatenus nempe quatenus æquilibrium inter uterinas fibras cervicis & fundi eodem modo in utroque partu sublato, eadem etiam contractionis fundi & diductionis cervicis in utroque infertur ratio, qua fundi & corporis actio rationem segmenti inferioris uteri alteratam superat, quaque orificium repetitis laboribus successive diducitur, & pari fere passu in utroque partu ad exceptionem velamentorum foetus discedentium aperitur; diductio orificii uteri artis ope incepta convenienter postea, ope velamentorum, quæ integra ad justum parturitionis tempus conservantur, conficitur, & attenuatio segmenti inferioris uteri facilius procedit, quas, si aliquando ægrius fierent, æque bene ac in partu maturo promovere possumus; subsidencia foetus & ingressus ejus in pelvis cavitatem modo naturali convenienter fiunt; laboribus naturæ partes genitales sufficienter porro diducuntur, ut licet foetus accuratius exploretur, & cuicunque casui abnormi, qui eductionem foetus citam poscit, velamentis integris facilius sanetur; foetus, dum ea geruntur, aquarum ope ab injuriis uteri, tutus ad terminum, quo convenienter vel naturæ vi vel arte rumpuntur velamenta, conservatur, ut maturioribus postea pñibus vivus eotutius edatur; omnis parturitionis decursus naturalis similis per omnia stadia facilius & citius absolvitur; & ea omnia successive & repetitis vicibus peraguntur, quæ æquis impensis virium vitalium, quibus per intervalla æque ac in partu naturali parcitur, nulla perturbatione laborantium absolvuntur.

Com-

Commoda itaque inde plura, magni momenti, redundare, & methodum hancce novam priori præferendam esse censemus: partus artificialis methodo laudata institutus naturali facili similis facilius feliciusque absolvitur, methodo autem priori paratus partui sicco laborioso æqualis ægre admodum perficitur, ut eadem sit differentia, quæ intercedit inter partum naturalem facilem & laboriosum, inter partum artificialem methodo nova inductum & illum qui methodo hætenus usitata instituitur: quamobrem non dubitamus, quin methodum laudatam, qua usus est laudatus HAMILTON, usitatæ longe sit anteposenda. Ut vero commodæ novæ methodi melius elucescant, casum partus artificialis sequentem, quem mecum benigne communicavit ille ipse in obstetricandi arte experientissimus Vir, commemorare juvat:

Quatuordecim retro annis, sic ipse narrabat, ad primiparam nobilem vocatus fuit, ut obstetriciam opem ei, quæ partu difficile laborabat, ferret; obstetricia forcipe aliisque auxiliis mitioris indolis incassum tentatis, foetus ob pravitatem pelvis insignem Embryulciæ ope ægre eduxit. Exploratione pelvis postea instituta diametrum aperturæ superioris conjugatam longitudine $2\frac{2}{3}$ pollicum transversorum invenit, quam transitui foetus maturi vivi insufficientem judicavit. Qui experientia partuum præmaturorum quamplurimorum, quas vel casu ortos vel consilio excitatos observavit, de utilitate partus præmaturi artificialis ad vitam foetus servandam convictus, consilium secreto cepit foetus partu præmaturo artificiali, si conciperet, educendi, qua mente pravitatem pelvis ejus indolis esse judicavit, ut in posterum jam sub graviditate & quidem initio septimi mensis auxilio obstetricantis ad incommoda, quæ a pravitate pelvis sub partu maturo existunt, præcavenda indigeat. Præterlapsis octo mensibus iterum vocatus eam initio 7:mi mensis gravidam

gravidam comperit, & consilium suum occultans digitum in os uteri inter explorandum induxit, quo membranas foetus a superficie uteri circa orificium ejus ad latitudinem pollicarem grvida incisa, caute separavit; hoc facto parturientem monuit, ut instante partus dolore illum revocaret; post aliquot dies revocatus caput foetus in aperturam pelvis superiorem convenienter inductum invenit, & partum ita inchoatum laboribus parturientis sat validis peragendum, optimo cum eventu perfecit. Partu præmaturo ita instituto & absoluto tenuis & pusillus editus fuit puer, qui cura apta admota bene vixit & adolevit ad 13 ætatis annum, quo ipsum florentem & validum videre mihi licuit. Eventu felicissimo exhortatus in eandem deinceps mulierem partum præmaturo eadem methodo octies induxit, quo, uno mortuo enato, septem foetus præmaturo vivi in lucem editi fuerunt, quorum tres versione ad pedes, quam abnormis foetus situs svasit, velamentis aqua plenis feliciter eduxit. Tenera trium horum infantum vita jam primis post partum hebdomadibus extincta fuit, quod veli debilitate congenita vel neglecta eorum cura contigisse credendum est ceteri omnes bene valentes vigeant & floreant. Puerperia illa præmatura parturienti periculosa non fuerunt, nec molestiæ eorum consuetæ majoris momenti, quam in partu maturo esse solent, fuerunt.
